T084 TKL 2 (38) 1509 Luận Đại Trí Độ-Giải Thích Phẩm 19-Bốn Niệm Xứ

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 48

GIAÛI THÍCH PHAÅM MÖÔØI CHÍN: BOÁN NIEÄM XÖÙ

KINH: Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt laø Boán nieäm xöù. Nhöõng gì laø boán? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt nôi trong noäi thaân quaùn theo thaân, cuõng khoâng coù giaùc töôùng veà thaân, vì khoâng theå coù ñöôïc. Nôi trong ngoaïi thaân, noäi ngoaïi thaân quaùn theo thaân, cuõng khoâng coù giaùc töôûng veà thaân, vì khoâng theå coù ñöôïc, sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø söï tham öu theá gian. Noäi thoï, noäi taâm, noäi phaùp; ngoaïi thoï, ngoaïi taâm, ngoaïi phaùp; noäi ngoaïi thoï, noäi ngoaïi taâm, noäi ngoaïi phaùp, quaùn theo phaùp, cuõng khoâng coù giaùc töôûng veà phaùp, vì khoâng theå coù ñöôïc, sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø söï tham öu theá gian. Tu-boà-ñeà! Theá naøo Boà-taùt ma-ha-taùt nôi noäi thaân quaùn theo thaân? Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt khi ñi bieát ñi, khi ñöùng bieát ñöùng, khi ngoài bieát ngoài, khi naèm bieát naèm, ñuùng nhö sôû haønh cuûa thaân, bieát nhö vaäy thì naày Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt nhö vaäy nôi noäi thaân quaùn theo thaân, sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø söï tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt hoaëc ñeán, ñi, xem, ngoù thöôøng nhaát taâm; eo, duoãi, cuùi, ngöôùc, maëc y Taêng giaø leâ, caàm giöõ y baùt, uoáng aên, naèm nghæ, ngoài ñöùng, nguû thöùc, noùi naêng, im laëng, vaøo thieàn, ra thieàn, cuõng thöôøng nhaát taâm. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt thöïc haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät nôi noäi thaân quaùn theo thaân, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt khi nôi noäi thaân quaùn theo thaân, nhaát taâm nhôù nghó: Khi thôû vaøo bieát thôû vaøo, khi thôû ra bieát thôû ra; khi thôû vaøo daøi bieát thôû vaøo daøi, khi thôû ra daøi bieát thôû ra daøi; khi thôû vaøo ngaén bieát thôû vaøo ngaén, khi thôû ra ngaén bieát thôû ra ngaén. Ví nhö thôï thieát hoaëc hoïc troø thôï thieát, daây daøi bieát daøi, daây ngaén bieát ngaén, Boà-taùt

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 477

ma-ha-taùt cuõng nhö vaäy, nhaát taâm nieäm töôûng: Khi thôû vaøo bieát thôû vaøo, khi thôû ra bieát thôû ra; khi thôû vaøo daøi, bieát thôû vaøo daøi, khi thôû ra daøi bieát thôû ra daøi; khi thôû vaøo ngaén bieát thôû vaøo ngaén, khi thôû ra ngaén bieát thôû ra ngaén. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Nôi noäi thaân quaùn theo thaân. Sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn thaân töù ñaïi, nghó raèng trong thaân coù ñòa ñaïi, thuûy ñaïi, hoûa ñaïi, phong ñaïi. Ví nhö ngöôøi gieát traâu hoaëc hoïc troø ngöôøi gieát traâu, duøng dao gieát traâu chia laøm boán phaàn, chia boán phaàn xong, hoaëc ñöùng hoaëc ngoài, nhìn xem boán phaàn aáy, Boà- taùt ma-ha-taùt cuõng nhö vaäy, luùc tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, quaùn thaân boán ñaïi, ñòa ñaïi, thuûy ñaïi, hoûa ñaïi, phong ñaïi. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt, nôi noäi thaân quaùn theo thaân, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn noäi thaân töø chaân ñeán ñænh da moûng boïc quanh, ñuû thöù baát tònh ñaày daãy trong thaân, nghó raèng trong thaân coù toùc, loâng, moùng, raêng, da moûng, da daày, gaân, maùu, xöông, tuûy, laù laùch, thaän, tim, gan, phoåi, tieåu traøng, ñaïi traøng, daï daày, boùng ñaùi, nöôùc tieåu, phaân, caáu baån, moà hoâi, nöôùc maét, nöôùc daõi, muû, maùu, ñaøm vaøng traéng, môõ naõo, ruoät, maøng moûng; thí nhö trong kho cuûa ñieàn phu chöùa ñaày taïp coác, ñuû thöù luùa, meø, luùa maïch, ñaäu. Ngöôøi maét saùng môû kho lieàn bieát ñoù laø meø, laø luùa maïch, luùa neáp, ñaäu, phaân bieät roõ raøng. Boà- taùt ma-ha-taùt cuõng nhö vaäy, quaùn thaân naøy töø chaân ñeán ñænh, da moûng boïc quanh ñuû thöù baát tònh ñaày daãy trong thaân, toùc, loâng, moùng, raêng, cho ñeán naõo, maøng moûng. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn noäi thaân sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi cheát vöùt boû, moät ngaøy hai ngaøy, cho ñeán naêm ngaøy, phình tröôùng baàm xanh, nöôùc muû töôm ra, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, ta chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù. Nhö vaäy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt nôi noäi thaân quaùn theo thaân sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi cheát bò vöùt boû hoaëc saùu ngaøy hoaëc baûy ngaøy bò quaû, dieàu, keân keân, lang, soùi, choàn, choù, caùc loaøi caàm thuù nhö vaäy caáu xeù daønh aên, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt nôi noäi thaân quaùn theo thaân, sieâng tinh taán nhaát taâm, tröø tham öu theá gian vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi cheát bò

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 478

vöùt boû, caàm thuù daønh aên, baát tònh raõ thuùi, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù... cho ñeán tröø tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi

cheát bò vöùt boû, voøng khoùa xöông, maùu thòt vaáy nhôùp, gaân xöông lieàn nhau, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù, cho ñeán tröø tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi cheát bò vöùt boû, voøng khoùa xöông maùu thòt ñaõ raõ heát, gaân xöông lieàn nhau, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù, cho ñeán tröø tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt neáu thaáy thaân ngöôøi cheát vöùt boû, voøng khoùa xöông ñaõ tan raõ treân ñaát, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù. Nhö vaäy, Tu boà ñeá! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn noäi thaân, cho ñeán tröø tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt, neáu thaáy thaân ngöôøi cheát vöùt boû, xöông raõ treân ñaát, xöông chaân moät nôi; xöông hoâng, xöông gaân, xöông löng, xöông tay, xöông ñænh, ñaàu laâu moãi thöù ôû moãi nôi; töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp aáy. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn noäi thaân, cho ñeán tröø tham öu theá gian. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt thaáy xöông ngöôøi cheát vöùt boû treân ñaát, laâu naêm gioù thoåi, maët trôøi noùng, saéc traéng nhö voû oác, töï nghó thaân ta cuõng coù töôùng nhö vaäy, phaùp nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn noäi thaân, cho ñeán tröø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc. LUAÄN: Hoûi: Trong Boán nieäm xöù coù nhieàu caùch quaùn, côù sao chæ noùi möôøi hai loái quaùn laø quaùn hoaëc trong, hoaëc ngoaøi, hoaëc trong ngoaøi? Laïi nöõa, theá naøo laø trong, theá naøo laø ngoaøi; quaùn trong vaø ngoaøi xong, côù gì coøn noùi rieâng trong ngoaøi? Laïi nöõa, trong Boán nieäm xöù, moät nieäm xöù laø trong, nhieáp veà phaùp trong laø taâm; hai nieäm xöù laø ngoaøi, nhieáp veà phaùp ngoaøi laø thoï vaø phaùp; moät nieäm xöù laø trong ngoaøi nhieáp veà phaùp trong ngoaøi laø thaân, côù sao noùi boán phaùp ñeàu laø trong, ñeàu laø ngoaøi, ñeàu laø trong ngoaøi? Sao khoâng chæ noùi quaùn thaân maø noùi quaùn theo thaân? Taïi sao quaùn thaân maø khoâng sinh giaùc töôûng veà thaân, côù sao noùi sieâng tinh taán nhaát taâm? Ba möôi baûy ñaïo phaåm ñeàu neân noùi nhaát taâm, côù sao chæ trong ñaây noùi nhaát taâm? Trong ñaây neáu khi tu haønh Boán nieäm xöù, heát thaûy naêm trieàn caùi ñeàu tröø,

côù sao chæ noùi tröø tham? Söï vui möøng cuûa theá gian cuõng coù theå chöôùng ngaïi ñaïo, côù sao chæ noùi tröø öu? Quaùn thaân coù caùc tính voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, côù sao nay chæ noùi quaùn thaân baát tònh? Neáu chæ quaùn baát tònh, côù sao coøn nieäm töôûng boán oai nghi cuûa thaân? Vieäc naày maø deã bieát thì hoûi laøm gì. Ñaùp: Haønh giaû töø möôøi hai loái quaùn aáy maø ñöôïc ñònh taâm. Töø tröôùc laïi ñaây ba thöù taø haïnh hoaëc trong, hoaëc ngoaøi, hoaëc trong ngoaøi, phaù ba thöù taø haïnh cho neân coù ba thöù chaùnh haïnh. Coù ngöôøi nhieãm ñaém noäi tình nhieàu, nhieãm ñaém ngoaïi tình ít, nhö ngöôøi vì baûn thaân neân coù theå boû vôï con, thaân thuoäc baûo vaät. Coù ngöôøi nhieãm ñaém ngoaïi tình nhieàu, nhieãm tröôùc noäi tình ít, nhö ngöôøi vì tham cuûa maø tan thaân, vì

duïc maø maát maïng. Coù ngöôøi nhieãm ñaém noäi ngoaïi tình nhieàu, neân noùi ba thöù chaùnh haïnh. Laïi nöõa, töï thaân goïi laø noäi thaân, tha thaân goïi laø ngoaïi thaân. Chín thoï nhaäp goïi laø noäi thaân, chín chaúng thoï nhaäp goïi laø ngoaïi thaân, naêm caên nhaõn, nhó v.v... goïi laø noäi thaân, naêm traàn saéc, thanh v.v... goïi laø ngoaïi thaân, phaân bieät noäi ngoaïi nhö vaäy. Haønh giaû tröôùc duøng trí tueä quaùn noäi thaân baát tònh, voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, tìm chaúng thaáy ñöôïc thaân aáy töôùng toát hoaëc töôùng tònh, hoaëc töôùng thöôøng, hoaëc laïc, hoaëc ngaõ, hoaëc thaät. Noäi thaân ñaõ khoâng theå coù ñöôïc, laïi quaùn ngoaïi thaân tìm töôùng tònh, thöôøng, ngaõ, laïc, thaät thì cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Neáu khoâng coù ñöôïc beøn sinh nghi: Khi ta quaùn noäi thì ñoái vôùi ngoaïi laàm laãn, khi quaùn ngoaïi ñoái vôùi noäi laàm laãn, nay noäi ngoaïi cuøng quaùn moät laàn, cuõng coù theå coù ñöôïc. Luùc aáy taâm ñöôïc chaùnh ñònh, bieát thaân naøy baát tònh, voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ, nhö beänh, nhö ung, nhö gheû, chín choã töôm chaûy nhô nhôùp, ñoù laø haàm xí, khoâng laâu bò phaù hoaïi, lìa tan, taän dieät, töôùng cheát. Thöôøng coù caùc khoå vaây quanh nhö ñoùi khaùt, laïnh, noùng, roi gaäy, troùi giam, maéng nhieác, cheâ bai, giaø beänh v.v... khoâng ñöôïc töï taïi. Beân trong roãng khoâng, voâ chuû, khoâng coù keû bieát, keû thaáy, keû laøm, keû chòu; caùc phaùp chæ laø khoâng, do nhaân duyeân hoøa hôïp neân coù, töï sinh töï dieät, khoâng leä thuoäc ñaâu, gioáng nhö caây coû, theá neân noäi ngoaïi cuøng quaùn. Caùc nghóa noäi ngoaïi khaùc nhö ñaõ noùi trong chöông Möôøi taùm khoâng. Quaùn theo thaân laø, tìm theo quaùn saùt bieát noù baát tònh, suy giaø, beänh cheát, raõ hoaïi hoâi haùm, xöông gaân muïc naùt, tieâu moøn trôû veà ñaát, nhö thaân ta ñaây, da moûng phuû kín, laøm cho ngöôøi cuoàng meâ lo sôï muoân moái, vì vaäy neân theo doõi thaân töôùng trong ngoaøi, quaùn saùt goác ngoïn. Laïi, nhö Phaät noùi caùch quaùn theo thaân. Khoâng sinh giaùc töôûng veà thaân laø, khoâng thuû laáy töôùng moät, khaùc

cuûa thaân maø sinh hyù luaän. Chuùng sinh ôû nôi thaân khôûi leân caùc giaùc töôûng, coù ngöôøi sinh giaùc töôûng cho laø tònh, coù ngöôøi sinh giaùc töôûng cho laø baát tònh, coù ngöôøi sinh saân giaùc, nhôù toäi loãi ngöôøi khaùc. Coù ngöôøi quaùn thaân naøy, thaân laø phaùp gì? Beân caùc thaân phaàn laø moät, laø khaùc, khoâng sinh caùc giaùc töôûng nhö vaäy. Vì sao? Vì khoâng coù lôïi ích gì, chæ laøm ngaên ngaïi Nieát-baøn. Laïi nöõa, keû phaøm phu, haøng Thanh-vaên thuû laáy thaân töôùng maø quaùn thaân, coøn Boà-taùt chaúng thuû laáy thaân töôùng maø quaùn thaân. Sieâng tinh taán nhaát taâm laø, vieäc ñôøi kheùo leùo tieän lôïi, töø ñôøi voâ thæ laïi ñaây, thöôøng laäp thöôøng laøm, nhö ly bieät ngöôøi thöôøng deã, ly bieät tri thöùc thì khoù; ly bieät tri thöùc deã, ly bieät cha con khoù, ly bieät cha con deã, töï lìa thaân mình khoù, töï lìa thaân mình deã, lìa taâm mình khoù, töï khoâng nhaát taâm sieâng tinh taán thì vieäc aáy khoâng theå laøm ñöôïc; ví nhö cöa caây laáy löûa, nhaát taâm sieâng naêng khoâng ngöøng khoâng nghæ môùi coù theå ñöôïc löûa, theá neân noùi nhaát taâm sieâng tinh taán. Tröø tham öu theá gian laø, loøng tham tröø thì naêm trieàn caùi saïch heát; gioáng nhö cheû tre, maét ñaàu ñaõ cheû thì caùc maét

khaùc ñeàu ñi suoát. Laïi nöõa, haønh giaû xa lìa naêm duïc, xuaát gia hoïc ñaïo, ñaõ boû caùi vui theá gian, chöa ñöôïc caùi vui thieàn ñònh, hoaëc coù luùc taâm sinh lo nghó, nhö caù öa nöôùc, taâm töôùng nhö vaäy, thöôøng tìm söï vui, trôû laïi nhôù ñieàu duïc laïc xöa. Haønh giaû hay sinh hai taâm aáy cho neân Phaät noùi neân tröø tham öu. Noùi tham töùc noùi vui möøng theá gian; vì noù töông öng. Ban ñaàu quaùn baát tònh laø, thaân ngöôøi baát tònh, vì da moûng che, neân tröôùc sinh töôûng tònh, sau môùi sinh caùc töôûng ñieân ñaûo khaùc. Vì vaäy neân ñaàu tieân noùi quaùn baát tònh. Laïi nöõa, chuùng sinh phaàn nhieàu ñaém tham duïc, thuû laáy töôùng tònh, coøn saân nhueá, taø kieán thì khoâng nhö vaäy, neân tröôùc trò tham duïc phaûi quaùn baát tònh. Nieäm boán oai nghi cuûa thaân laø, tröôùc muoán phaù giaëc thaân, ngöôøi ñöôïc nhaát taâm, moïi vieäc laøm ñeàu ñöôïc thaønh töïu, vì vaäy neân tröôùc tìm toøi vieäc cuûa thaân laøm, sôû haønh, ñeán ñi, nguû thöùc, toïa thieàn, quaùn vieäc thaân laøm, thöôøng nhaát taâm an töôøng, khoâng laàm khoâng loaïn, quaùn saùt baát tònh nhö vaäy, vì Tam-muoäi veà baát tònh deã ñöôïc. Thaân tuy an töôøng maø beân trong coù nhieàu aùc giaùc quaùn, laøm phaù hoaïi roái loaïn taâm kia, vì vaäy neân noùi nieäm hôi thôû ra vaøo möôøi saùu caùch ñeå tröø giaùc quaùn. Nghóa nieäm hôi thôû ra vaøo nhö tröôùc ñaõ noùi. Thaân ñaõ an töôøng, taâm khoâng laàm loaïn, vaäy sau tu quaùn baát tònh môùi an oån beàn chaéc. Neáu tröôùc tu quaùn baát tònh, vì cuoàng taâm roái loaïn

neân baát tònh trôû thaønh töôùng tònh. Trong Phaät phaùp, hai phaùp naøy goïi laø cöûa cam loà ban ñaàu. Quaùn baát tònh laø, Boà-taùt ma-ha-taùt quaùn thaân nhö caây coû ñaù ngoùi khoâng khaùc. Boán ñaïi ngoaøi thaân bieán laøm ñoà uoáng aên, chöùa ñaày trong thaân, phaàn cöùng laø ñaát, öôùt laø nöôùc, noùng laø löûa, ñoäng laø gioù. Boán phaàn aáy vaøo beân trong töùc laø thaân; trong boán phaàn aáy ñeàu khoâng coù ngaõ, khoâng coù ngaõ sôû, ñi theo boán töôùng voâ thöôøng sinh, giaø, beänh, cheát, khoâng theo yù ngöôøi. Khoå, khoâng cuõng nhö vaäy, hoaëc ngoài hoaëc ñöùng, naèm thì bieáng nhaùc, thaân khoâng ñoäng taâm cuõng khoâng ñoäng; ñi thì taâm loaïn, taâm khoâng tònh thaân cuõng khoâng tònh. Muoán laáy vieäc maét thaáy ví vieäc khoâng thaáy, neân noùi ví duï: Traâu ví duï cho thaân haønh giaû, keû moå traâu ví duï cho haønh giaû, dao ví duï cho trí tueä saét beùn, cöôùp maïng traâu ví duï cho phaù moät töôùng thaân. Boán phaàn ví duï cho boán ñaïi. Ngöôøi moå traâu quaùn saùt traâu boán phaàn, khoâng coøn coù traâu rieâng, cuõng chaúng phaûi laø traâu. Haønh giaû quaùn thaân do boán ñaïi cuõng nhö vaäy. Boán ñaïi aáy khoâng goïi laø thaân. Vì sao? Vì ñaïi coù boán maø thaân chæ laø moät. Laïi, boán ñaïi laø toång töôùng, thaân laø bieät töôùng; neáu boán ñaïi ôû ngoaøi thì khoâng goïi laø thaân, khi vaøo trong thaân, giaû goïi laø thaân. Ngaõ khoâng ôû trong boán ñaïi, boán ñaïi khoâng ôû trong ngaõ. Ngaõ caùch boán ñaïi xa, chæ vì ñieân ñaûo voïng chaáp laø thaân. Duøng trí tueä phaân taùn thaønh khoâng aáy, maø phaân bieät boán ñaïi vaø taïo saéc, vaäy sau vaøo ba nieäm xöù kia, ñöôïc vaøo ñaïo. Laïi thaân naøy töø chaân ñeán toùc, töø toùc ñeán chaân, da moûng boïc quanh; suy nghó ngöôïc xuoâi khoâng coù moät choã tònh, toùc loâng cho ñeán naõo, maøng, noùi löôïc thì coù ba

möôi saùu thöù baát tònh, noùi roäng thì raát nhieàu. Kho luùa ví duï cho thaân, noâng phu ví duï cho haønh giaû, ruoäng gieo luùa ví duï cho thaân nghieäp nhaân duyeân cuûa haønh giaû, gaët luùa vaøo kho ví duï cho nhaân duyeân cuûa haønh giaû thaønh thuïc thoï thaân; luùa, meø, luùa teû, ñaäu ví duï cho caùc thöù baát tònh trong thaân. Noâng phu môû kho lieàn bieát luùa, meø, luùa teû. ñaäu, caùc thöù khaùc nhau. Cuõng nhö vaäy, haønh giaû quaùn baát tònh, laáy maét tueä kho thaân thaáy bieát trong thaân naøy ñaày daãy baát tònh; chaéc chaén seõ tan hoaïi do keû khaùc haïi hoaëc do töï cheát, trong thaân naøy chæ coù phaân, nöôùc daõi baát tònh, caùc thöù xaáu xa hieän loä. Ñaõ quaùn noäi thaân baát tònh, nay quaùn ngoaïi thaân baïi hoaïi. Theá neân noùi hai thöù baát tònh: Moät laø ñaõ hoaïi, hai laø khoâng hoaïi. Nay quaùn thaân mình chöa hoaïi coøn coù söï hieåu bieát. Neáu ngöôøi kieát söû moûng, lôïi caên thì sinh taâm nhaøm chaùn, coøn ngöôøi ñoän caên kieát söû daày, thaáy ngöôøi cheát ñaõ hoaïi, ñaùng sôï ñaùng gheùt. Neáu cheát moät ngaøy ñeán naêm ngaøy, baø con coøn thuû hoä, khi aáy caàm thuù chöa aên, baàm xanh sình tröôùng, muû maùu

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 482

töôm chaûy, buïng phình phaù vôõ, naêm taïng naùt hoaïi, phaân nöôùc tieåu hoâi thoái raát ñaùng chaùn gheùt. Haønh giaû nghó raèng saéc thaân naøy tröôùc ñeïp; ñi laïi, noùi naêng, ñeïp ñeõ loäng laãy, daùng daáp thuøy mò, meâ hoaëc loøng ngöôøi, ngöôøi daâm ñaõng öa ñaém. Nay xem chaúng thaáy saéc ñeïp ôû ñaâu, nhö Phaät töøng daïy, thaät laø phaùp huyeãn, chæ doái maét ngöôøi voâ trí. Söï thaät ngaøy nay loä hieän, haønh giaû lieàn nghó thaân ta vôùi thaân ngöôøi cheát kia khoâng khaùc, chöa thoaùt khoûi noù, laøm sao töï mình meâ ñaém vaø meâ ñaém ngöôøi khaùc? Laïi cuõng taïi sao troïng mình khinh ngöôøi? Quaùn ñöôïc nhö vaäy thì taâm ñieàu phuïc, coù theå caàu ñaïo, tröø ñöôïc tham öu theá gian. Laïi suy nghó thaây aáy khi môùi cheát, chim thuù troâng thaáy baûo chaúng phaûi ngöôøi cheát, khoâng daùm ñeán gaàn, vì vaäy neân noùi qua saùu, baûy ngaøy, thaân thích ñaõ ñi heát, thì loaøi chim, keân keân, choàn, tranh ñeán xeù aên. Da thòt ñaõ heát, ngaøy ngaøy ñoåi khaùc, vì vaäy neân noùi chæ coù ngöôøi xöông. Thaáy roõ nhö vaäy, caøng sinh taâm nhaøm chaùn, nghó raèng tim gan, da thòt naøy thaät khoâng coù ngaõ, chæ do thaân naøy taäp hôïp nhaân duyeân toäi phöôùc thoï khoå voâ löôïng. Lieàn töï nghó thaân ta khoâng bao laâu seõ phaûi nhö vaäy, chöa lìa khoûi ñieàu ñoù. Hoaëc coù khi haønh giaû thaáy xöông ngöôøi treân ñaát, nöôùc möa doäi, ngaâm naéng phôi gíoù thoåi, chæ coøn xöông traéng; hoaëc thaáy xöông gaân laâu ngaøy ñöùt ra, ñoát xöông raõ, phaân taùn moïi nôi, saéc traéng nhö boà caâu, hoaëc muïc naùt tieâu hoaïi, ñoàng maøu ñaát. Luùc ñaàu quaùn 36 vaät baát tònh, thaây cheát sình tröôùng, moät ngaøy ñeán naêm ngaøy, aáy laø quaùn baát tònh. Chim thuù ñeán aên cho ñeán ñoàng maàu ñaát, aáy laø quaùn voâ thöôøng. Trong ñoù tìm ngaõ vaø ngaõ sôû khoâng theå coù ñöôïc, nhö tröôùc noùi do nhaân duyeân sinh, khoâng töï taïi, aáy laø quaùn phi ngaõ. Quaùn thaân töôùng nhö theá khoâng ñieàu gì ñaùng vui, neáu ñaém tröôùc thì sinh öu khoå, aáy laø quaùn khoå. Laáy boán Thaùnh haïnh quaùn baát tònh, voâ thöôøng, voâ ngaõ, khoå ñeå quaùn ngoaïi thaân, töï bieát thaân mình cuõng nhö vaäy,

vaäy sau quaùn chung caû trong ngoaøi. Neáu taâm toaùn loaïn, neân nghó ñeán söï khoå giaø, beänh, cheát trong ba ñöôøng aùc, thaân maïng voâ thöôøng, Phaät phaùp saép dieät. Nhö vaäy, ñaùnh taâm laøm cho neùp xuoáng, buoäc trôû laïi vaøo trong quaùn baát tònh; aáy goïi laø sieâng tinh taán. Nhaát taâm sieâng tinh taán neân tröø ñöôïc tham öu. Hai giaëc tham öu cöôùp phaùp baûo cuûa ta, haønh giaû nghó raèng thaân naøy voâ thöôøng, baát tònh ñaùng gheùt, nhö theá côù sao chuùng sinh tham ñaém thaân naøy ñeå khôûi leân caùc nhaân duyeân toäi loãi? Suy nghó nhö vaäy bieát trong thaân naøy coù naêm caên, ngoaøi coù naêm duïc hoøa hôïp neân sinh caùi vui ñieân ñaûo cuûa theá gian. Taâm ngöôøi tìm vui, chöa luùc naøo ngöng truï, haõy quaùn caùi vui aáy laø thaät hay hö? Thaân beàn chaéc haõy coøn tan dieät, huoáng gì caùi vui aáy? Caùi vui aáy cuõng khoâng coù choã ôû, vò lai chöa coù, quaù khöù ñaõ dieät,

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 483

hieän taïi khoâng ngöng truï, nieäm nieäm bieán dieät, chæ vì ngaên khoå neân goïi laø vui, chöù khoâng coù caùi vui thaät. Ví nhö aên uoáng, vì tröø khoå ñoùi khaùt taïm cho laø vui, aên uoáng quaù ñoä thì trôû laïi sinh khoå, nhö ñaõ noùi trong ñoaïn phaù vui. Neân bieát caùi vui theá gian ñeàu töø nhaân duyeân khoå sinh ra, noù cuõng hay sinh ra quaû khoå, gaït ngöôøi giaây laùt, veà sau khoå voâ löôïng; ví nhö ñoà aên ngon laãn chaát ñoäc, tuy aên ngon thôm, chaát ñoäc haïi ngöôøi. Caùi vui theá gian cuõng nhö vaäy, vì ñoäc phieàn naõo daâm duïc v.v... cöôùp maïng trí tueä neân taâm cuoàng meâ, boû lôïi laáy suy thì ai thoï laõnh caùi vui aáy? Chæ coù taâm thöùc. Quaùn kyõ caùi taâm aáy nieäm nieäm sinh dieät, vì töông tuïc neân coù theå thuû laáy töôùng, nhö soùng nöôùc, nhö aùnh ñeøn. Taâm thoï khoå chaúng phaùi taâm thoï laïc, taâm thoï laïc chaúng phaûi taâm thoï khoå, taâm thoï chaúng khoå chaúng laïc chaúng phaûi taâm thoï khoå laïc; töôùng thôøi gian khaùc nhau, vì vaäy neân taâm voâ thöôøng, khoâng töï taïi, khoâng töï taïi neân voâ ngaõ. Töôûng, tö, öùc nieäm v.v... cuõng nhö vaäy. Ba nieäm xöù kia, töôùng trong ngoaøi nhö tröôùc ñaõ noùi. Thöïc haønh boán thaùnh haïnh aáy phaù boán ñieân ñaûo: Baát tònh maø ñieân ñaûo chaáp tònh, voâ thöôøng maø ñieân ñaûo chaáp thöôøng, voâ ngaõ maø ñieân ñaûo chaáp ngaõ, khoå maø ñieân ñaûo chaáp vui. Phaù boán ñieân ñaûo neân môû cöûa thaät töôùng, khi môû cöûa thaät töôùng roài thì hoå theïn thoùi cuõ ñaõ laøm; gioáng nhö ngöôøi ban ñeâm aên ñoà baát tònh, luùc sau bieát quaáy neân hoå theïn vieäc aáy. Quaùn boán phaùp baát tònh, voâ thöôøng v.v... aáy goïi laø Khoå ñeá; caùc phieàn naõo aùi v.v... laø nhaân cuûa khoå, aáy laø Taäp ñeá; phieàn naõo aùi v.v... döùt laø Dieät ñeá; caùc phöông tieän döùt phieàn naõo aùi v.v... laø Ñaïo ñeá. Quaùn Boán ñeá nhö vaäy, tin ñaïo Nieát-baøn, taâm an truù khoaùi laïc, töông tôï nhö voâ laäu, aáy goïi laø Noaõn phaùp, nhö ngöôøi coï caây laáy löûa, vöøa coù khí noùng; hy voïng chaéc chaén ñöôïc löûa. Tin phaùp aáy roài, taâm öa vui phaùp aáy cuûa Phaät nhö Phaät töøng daïy: Nhö uoáng nöôùc hay laønh beänh, bieát laø thaày gioûi; caùc ngöôøi uoáng thuoác laønh beänh laø ñeä nhaát trong loaøi ngöôøi, aáy laø tin Taêng. Tin Tam baûo nhö vaäy, Noaõn phaùp taêng tieán, toäi phöôùc döøng laïi baèng nhau, neân goïi laø Ñaûnh phaùp; nhö ngöôøi leân nuùi ñeán ñænh, ñöôøng ñi hai beân

baèng nhau. Töø Ñænh phaùp ñeán Nhaãn phaùp cho ñeán A- la-haùn laø ñöôøng moät beân, töø Noaõn ñeán Ñænh laø ñöôøng moät beân. Trong phaùp Thanh-vaên quaùn Boán nieäm xöù coù ñöôïc quaû baùo nhö vaäy. Phaùp cuûa Boà-taùt ôû nôi quaùn aáy khoâng queân baûn nguyeän, khoâng boû ñaïi bi, tröôùc duøng baát khaû ñaéc khoâng ñieàu phuïc taâm ñòa, truù ôû trong ñòa aáy, tuy coù phieàn naõo, taâm thöôøng khoâng ñoïa; nhö ngöôøi tuy chöa gieát ñöôïc giaëc, maø giam troùi moät nôi. Ñænh phaùp cuûa Boà-taùt nhö ñaõ noùi ôû trong phaùp vò tröôùc. Nhaãn phaùp, Theá ñeä nhaát phaùp töùc laø Boà-taùt nhö thuaän phaùp nhaãn.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 484

Tu-ñaø-hoaøn ñaïo cho ñeán A-la-haùn, Bích-chi Phaät ñaïo laø Boà-taùt voâ sinh phaùp nhaãn. Nhö ôû phaåm sau Phaät töï noùi: Tu-ñaø-hoaøn hoaëc trí hoaëc quaû ñeàu laø Boà-taùt voâ sinh phaùp nhaãn. Boán chaùnh caàn, Boán nhö yù tuùc tuy moãi moãi vò trí khaùc bieät, ñeàu ôû trong Boán nieäm xöù. Tueä nhieàu neân goïi laø Boán nieäm xöù; Tinh taán nhieàu neân goïi laø Boán chaùnh caàn; Ñònh nhieàu neân goïi laø boán nhö yù tuùc. Hoûi: Neáu nhö vaäy, côù sao khoâng noùi trí xöù maø noùi nieäm xöù? Ñaùp: Khi môùi taäp tu, chöa kòp coù trí neân nieäm laø cöûa ban ñaàu; thöôøng nieäm vieäc aáy, trí tueä tuøy theo nieäm aáy neân laáy nieäm laøm teân. Boán nieäm xöù thaät theå laø trí tueä. Vì sao? Vì quaùn noäi ngoaïi thaân töùc laø trí tueä, nieäm giöõ trí tueä ôû trong duyeân khoâng ñeå cho taùn loaïn neân goïi laø nieäm xöù. Traùi vôùi chín möôi saùu thöù taø haïnh caàu ñaïo neân goïi laø Boán chaùnh caàn. Caùc ngoaïi ñaïo boû naêm duïc, töï laøm khoå thaân, khoâng theå boû phaùp aùc baát thieän, khoâng theå nhoùm caùc phaùp laønh, coøn Phaät coù hai caùch döùt phaùp aùc baát thieän: Taø aùc ñaõ sinh döùt tröø, aùc chöa sinh ngaên khoâng cho sinh; ñoái vôùi phaùp laønh cuõng coù hai caùch laø phaùp laønh chöa sinh kh- ieán sinh, phaùp laønh ñaõ sinh khieán taêng tröôûng, aáy goïi laø chaùnh caàn. Löûa trí tueä ñöôïc gioù chaùnh caàn thì khoâng coù gì khoâng bò ñoát chaùy. Chaùnh caàn neáu quaù möùc thì taâm taùn loaïn, löûa trí suy yeáu; nhö löûa ñöôïc gioù, quaù möùc thì hoaëc taét hoaëc yeáu, khoâng theå ñoát chaùy, chieáu saùng, cho neân tu ñònh ñeå cheá bôùt gioù tinh taán quaù möùc thì coù theå ñaéc ñònh. Ñònh coù boán thöù laø duïc ñònh, tinh taán ñònh, taâm ñònh, tö duy ñònh. Cheá bôùt trí tueä quaù möùc trong Boán nieäm xöù, khi aáy ñònh tueä ñöôïc tinh taán neân sôû duïc nhö yù, sau ñöôïc vieäc nhö yù thaønh bieän neân goïi laø nhö yù tuùc. Tuùc laø nhaân duyeân nhö yù cuõng goïi laø phaàn. Möôøi hai phaùp aáy ôû nôi ngöôøi ñoän caên goïi laø caên; nhö caây coù goác maø chöa coù löïc, neáu ôû nôi ngöôøi lôïi caên thôøi goïi laø löïc. Vieäc aáy roõ raøng coù theå choùng ñöôïc thaønh töïu coâng vieäc; nhö dao beùn caét ñoà vaät, neân goïi laø löïc. Söï chöa thaønh töïu neân goïi laø ñaïo, söï thaønh töïu tö duy tu haønh neân goïi laø giaùc. Luaän baøn veà ba möôi baûy ñaïo phaåm nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Neáu Boà-taùt tu ba möôi baûy ñaïo phaåm aáy, côù sao khoâng thuû chöùng Nieát-baøn? Ñaùp: Vì baûn nguyeän beàn chaéc, vì taâm ñaïi bi thaâm saâu, vì bieát roõ raøng thaät töôùng caùc phaùp, vì möôøi phöông chö Phaät hoä nieäm, nhö Kinh noùi: Boà-taùt ñeán ñòa vò thaát truï, ngoaøi quaùn caùc phaùp khoâng, trong quaùn voâ ngaõ, nhö ngöôøi trong moäng buoäc caây laøm thuyeàn qua

soâng, giöõa doøng thöùc daäy, nghó raèng ta luoáng töï khoå nhoïc, khoâng soâng khoâng thuyeàn, ta vöôït qua ñaâu? Boà-taùt baáy giôø cuõng nhö vaäy, taâm chaùn naûn aên naên, ta

ñoä caùi gì, dieät caùi gì? Muoán töï döùt taâm ñieân ñaûo. Baáy giôø möôøi phöông Phaät ñöa tay xoa ñaàu noùi: Laønh thay, Phaät töû! Chôù sinh taâm hoái haän, haõy nhôù baûn nguyeän cuûa oâng! OÂng tuy bieát nhö theá, maø chuùng sinh chöa ngoä. OÂng haõy ñem phaùp khoâng aáy giaùo hoùa chuùng sinh. Ñieàu oâng chöùng ñöôïc môùi laø moät cöûa, coøn chö Phaät voâ löôïng thaân, voâ löôïng aâm thanh, voâ löôïng phaùp moân, Nhaát thieát trí tueä v.v... oâng ñeàu chöa ñöôïc. OÂng quaùn thaáy caùc phaùp khoâng, neân ñaém tröôùc Nieát-baøn. Trong caùc phaùp khoâng, khoâng coù choã dieät neân khoâng coù choã ñaém tröôùc. Neáu thaät coù dieät thì oâng töø tröôùc laïi ñaây ñaõ dieät. OÂng chöa ñaày ñuû Saùu Ba-la-maät, cho ñeán Möôøi taùm phaùp, oâng neân ñaày ñuû phaùp aáy, ngoài ñaïo traøng, nhö pheùp taéc cuûa chö Phaät! Laïi nöõa, ba Tam-muoäi, möôøi moät trí, ba caên voâ laäu, Tam-muoäi giaùc quaùn, Möôøi nieäm, Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, Taùm boäi xaû, Ñònh chín thöù lôùp, nhö tröôùc noùi. Laïi nöõa, Phaät möôøi löïc, Boán khoâng sôï, Boán trí ngaïi, Möôøi taùm phaùp khoâng chung, nhö ñaõ noùi trong phaåm ñaàu. Cuoái caùc phaùp aáy ñeàu duøng voâ sôû ñaéc, vì hoøa hôïp vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân roát raùo khoâng; goïi laø töø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc vaäy. KINH: Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt thaáy xöông ngöôøi cheát vöùt boû treân ñaát, saéc traéng nhö chim Boà caâu, muïc naùt tieâu hoaïi hôïp cuøng vôùi ñaát, töï nghó thaân ta cuõng nhö vaäy, töôùng nhö vaäy, chöa thoaùt khoûi phaùp ñoù. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt nôi noäi thaân quaùn theo thaân, sieâng tinh taán nhaát taâm, töø tham öu theá gian, vì khoâng theå coù ñöôïc. Quaùn ngoaïi thaân, quaùn noäi ngoaïi thaân cuõng nhö vaäy. Thoï nieäm xöù, taâm nieäm xöù, phaùp nieäm xöù, cuõng neân noùi roäng nhö vaäy. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Boán chaùnh caàn. Nhöõng gì laø boán? Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt ñoái vôùi caùc phaùp aùc baát thieän chöa sinh, vì khoâng cho sinh neân muoán sieâng tinh taán nhieáp taâm haønh ñaïo; ñoái vôùi caùc phaùp aùc baát thieän ñaõ sinh, vì döùt töø neân muoán sieâng tinh taán nhieáp taâm haønh ñaïo; ñoái vôùi caùc phaùp laønh chöa sinh, vì sinh neân muoán sieâng tinh taán nhieáp taâm haønh ñaïo; ñoái vôùi caùc phaùp laønh ñaõ sinh, vì an truï khoâng maát, tu taäp ñaày ñuû theâm roäng, neân muoán sieâng tinh taán nhieáp taâm haønh ñaïo, vì khoâng theå coù ñöôïc. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Boán nhö yù phaàn. Nhöõng gì laø boán? Duïc ñònh ñoaïn haønh thaønh töïu, tu nhö yù phaàn; taâm ñònh ñoaïn haønh thaønh töïu, tu nhö yù phaàn; tinh taán ñònh ñoaïn haønh thaønh

töïu, tu nhö yù phaàn; tö duy ñònh ñoaïn haønh thaønh töïu, tu nhö yù phaàn, vì khoâng theå coù ñöôïc. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø naêm caên. Nhöõng gì laø naêm? Tín caên, taán caên, nieäm caên, ñònh caên, tueä caên, aáy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Naêm löïc. Nhöõng gì laø naêm? Tín löïc, taán löïc, nieäm löïc, ñònh löïc, tueä löïc. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Baûy giaùc phaàn. Nhöõng gì laø baûy? Boà-taùt ma-ha-taùt tu nieäm giaùc phaàn nöông lìa, nöông voâ nhieãm, höôùng ñeán Nieát-baøn; tu traïch phaùp giaùc phaàn, tinh taán giaùc phaàn, hyû giaùc phaàn, tröø giaùc phaàn, ñònh giaùc phaàn, xaû giaùc phaàn, nöông lìa, nöông voâ nhieãm, höôùng ñeán Nieát-baøn, vì khoâng theå coù ñöôc. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Taùm Thaùnh ñaïo phaàn. Nhöõng gì laø taùm? Laø chaùnh kieán, chaùnh tö duy, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh tinh taán, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Ba Tam-muoäi. Nhöõng gì laø ba? Tam-muoäi Khoâng, Voâ töôùng Voâ taùc. Tam-muoäi Khoâng laø caùc phaùp töï töôùng khoâng, aáy laø cöûa khoâng giaûi thoaùt. Voâ töôùng laø hoaïi caùc phaùp töôùng, khoâng nhôù khoâng nghó, aáy laø cöûa voâ töôùng giaûi thoaùt; Voâ taùc laø ñoái vôùi caùc phaùp khoâng taïo taùc, aáy laø cöûa voâ taùc giaûi thoaùt. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø khoå trí, taäp trí, dieät trí, Ñaïo trí, taän trí, voâ sinh trí, phaùp trí, tyû trí, theá trí, tha taâm trí, nhö thaät trí. Sao goïi khoå trí? Laø bieát choã khoâng phaùt sinh, aáy goïi laø khoå trí. Sao goïi laø taäp trí? Laø bieát taäp neân döùt, aáy goïi laø taäp trí. Sao goïi laø dieät trí? Laø bieát khoå dieät, aáy goïi laø dieät trí. Sao goïi laø Ñaïo trí? Laø bieát Taùm Thaùnh ñaïo phaàn, aáy goïi laø Ñaïo trí. Sao goïi laø taän trí? Laø bieát caùc phaùp daâm, noä, si dieät taän, aáy goïi laø taän trí. Sao goïi laø voâ sinh trí? Laø bieát khoâng coøn sinh vaøo caùc coõi, aáy goïi laø voâ sinh trí. Sao goïi laø phaùp trí? Laø bieát baûn töôùng naêm uaån, aáy goïi laø phaùp trí. Sao goïi laø tyû trí? Laø bieát maét voâ thöôøng, cho ñeán thoï do yù vaø xuùc laøm nhaân duyeân sinh voâ thöôøng, aáy goïi laø tyû trí. Sao goïi laø theá trí? Laø bieát danh töï nhaân duyeân, aáy goïi laø theá trí. Sao goïi laø tha taâm trí? Laø bieát taâm cuûa chuùng sinh khaùc, aáy goïi laø tha taâm trí. Sao goïi laø nhö thaät trí? Laø bieát Nhaát thieát chuûng trí cuûa

chö Phaät, aáy goïi laø nhö thaät trí. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø ba caên: Vò tri duïc tri caên, tri caên, tri giaû caên. Sao goïi laø vò tri duïc tri caên? Laø naêm caên tín, taán, nieäm, ñònh, tueä cuûa caùc hoïc nhaân chöa ñaéc quaû, goïi laø vò tri duïc tri caên. Sao goïi laø tri caên? Laø tín caên

cho ñeán tueä caên cuûa caùc hoïc nhaân ñaõ ñaéc quaû, aáy goïi laø tri caên. Sao goïi laø tri giaû caên? Laø tín caên cho ñeán tueä caên cuûa caùc voâ hoïc nhaân, hoaëc A-la-haùn, hoaëc Bích-chi Phaät, chö Phaät, aáy goïi laø tri giaû caên. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma- ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø ba Tam-muoäi. Nhöõng gì laø ba? Tam-muoäi coù giaùc coù quaùn, Tam-muoäi khoâng giaùc coù quaùn, Tam-muoäi khoâng giaùc khoâng quaùn. Sao goïi laø Tam-muoäi coù giaùc coù quaùn? Lìa caùc duïc, lìa phaùp aùc baát thieän, coù giaùc coù quaùn, lìa duïc sinh hyû laïc, vaøo Sô thieàn, aáy goïi laø Tam-muoäi coù giaùc coù quaùn. Sao goïi laø Tam-muoäi khoâng giaùc coù quaùn? Sô thieàn, Nhò thieàn, trung gian thieàn, aáy goïi laø Tam-muoäi khoâng giaùc coù quaùn. Sao goïi laø Tam-muoäi khoâng giaùc khoâng quaùn? Töø Nhò thieàn ñeán phi höõu töôûng phi voâ töôûng ñònh, aáy goïi laø Tam-muoäi khoâng giaùc khoâng quaùn. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng coù theå ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø möôøi nieäm. Nhöõng gì laø möôøi? Nieäm Phaät, nieäm Phaùp, nieäm Taêng, nieäm Giôùi, nieäm xaû, nieäm thieân, nieäm thieän, nieäm hôi thôû ra vaøo, nieäm thaân, nieäm cheát. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Boán thieàn, Boán taâm voâ löôïng, Boán ñònh voâ saéc, Taùm boäi xaû, Ñònh chín thöù lôùp. Tu-boà- ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø möôøi löïc cuûa Phaät. Nhöõng gì laø möôøi? Löïc moät: Phaät nhö thaät bieát töôùng heát thaûy phaùp laø ñaïo lyù hay phi ñaïo lyù. Löïc hai: Phaät nhö thaät bieát caùc nghieäp, caùc laõnh thoï cuûa chuùng sinh quaù khöù, vò lai, hieän taïi, bieát choã taïo nghieäp, bieát nhaân duyeân, bieát caên. Löïc ba: Phaät nhö thaät bieát caùc thieàn, giaûi thoaùt, Tam-muoäi, ñònh, töôùng caáu nhieãm, thanh tònh, phaân bieät.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 488

Löïc boán: Phaät nhö thaät bieát töôùng caùc caên thöôïng haï cuûa chuùng sinh. Löïc naêm: Phaät nhö thaät bieát caùc choã ham muoán, kieán giaûi cuûa chuùng sinh. Löïc saùu: Phaät nhö thaät bieát voâ soá caùc chuûng taùnh cuûa theá gian. Löïc baûy: Phaät nhö thaät bieát ñaïo ñöa ñeán heát thaûy choã. Löïc taùm: Phaät nhö thaät bieát caùc tuùc maïng, coù töôùng, coù nhaân duyeân, moät ñôøi, hai ñôøi cho ñeán traêm ngaøn ñôøi, kieáp baét ñaàu, kieáp chaám döùt, ta sinh ôû trongchuùng sinh kia, coù hoï nhö vaäy, teân nhö vaäy, uoáng aên, khoå vui; thoï maïng daøi ngaén nhö vaäy, cheát nôi kia sinh nôi ñaây, cheát nôi ñaây laïi sinh nôi ñaây; sinh nôi ñaây coù hoï teân, aên uoáng, khoå vui, thoï maïng daøi ngaén cuõng nhö vaäy. Löïc chín: Phaät coù thieân nhaõn thanh tònh quaù hôn caùc maét chö thieân, thaáy chuùng sinh khi sinh khi cheát, ñeïp ñeõ, xaáu xí, hoaëc lôùn hoaëc nhoû, hoaëc ñoïa aùc ñaïo, hoaëc vaøo thieän ñaïo, nghieäp nhaân duyeân thoï baùo nhö vaäy. Caùc chuùng sinh aáy thaønh töïu aùc thaân nghieäp, thaønh töïu aùc khaåu ng- hieäp, thaønh töïu aùc yù nghieäp, huûy baùng Thaùnh nhaân; vì nghieäp nhaân tieáp thuï caùc taø kieán, neân khi thaân hoaïi maïng chung, sinh trong ñòa nguïc; caùc chuùng sinh aáy thaønh töïu

thieän thaân nghieäp, thaønh töïu thieän khaåu nghieäp, thaønh töïu thieän yù nghieäp, khoâng huûy baùng thaùnh nhaân, vì nghieäp nhaân tieáp thuï chaùnh kieán, neân khi thaân hoaïi maïng chung, vaøo thieän ñaïo, sinh coõi trôøi. Löïc möôøi: Phaät nhö thaät bieát caùc laäu ñaõ heát neân taâm voâ laäu giaûi thoaùt, tueä voâ laäu giaûi thoaùt, töï chöùng tri, nhaäp vaøo phaùp aáy ngay trong hieän taïi bieát raèng: Ta sinh töû ñaõ taän, phaïm haïnh ñaõ laäp, töø ñôøi nay khoâng coøn coù ñôøi sau. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha- taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø boán khoâng sôï. Nhöõng gì laø boán? Voâ uùy moät: Phaät noùi thaønh thaät raèng: Ta laø ngöôøi Nhaát thieát chaùnh trí, neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc coøn caùc chuùng khaùc nhö thaät naïn raèng: Phaùp aáy Nhö Lai khoâng bieát, thì Ta cuõng khoâng thaáy maûy may daáu hieäu sôï haõi. Vì vaäy Ta ñöôïc an oån, ñöôïc khoâng sôï haõi, an truù choã Thaùnh chuùa, ôû giöõa ñaïi chuùng caát tieáng roáng Sö töû, chuyeån Phaïm luaân maø caùc Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc caùc chuùng khaùc thaät khoâng theå chuyeån ñöôïc. Voâ uùy hai: Phaät noùi lôøi thaønh thaät raèng: Ta ñaõ döùt saïch heát thaûy laäu

hoaëc, neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc caùc chuùng khaùc, nhö thaät naïn raèng: Laäu hoaëc aáy Nhö Lai khoâng saïch heát, thì Ta chaúng thaáy maûy may daáu hieäu sôï haõi; vì vaäy Ta ñöôïc an oån, ñöôïc khoâng sôï haõi, an truù choã Thaùnh chuùa, ôû giöõa ñaïi chuùng caát tieáng roáng Sö töû, chuyeån Phaïm luaân maø caùc Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân hoaëc caùc chuùng khaùc khoâng theå chuyeån ñöôïc. Voâ uùy ba: Phaät noùi lôøi thaønh thaät raèng: Ta noùi phaùp chöôùng ñaïo, neáu coù Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc coøn coù caùc chuùng khaùc nhö thaät naïn raèng: Laõnh thoï phaùp aáy khoâng chöôùng ñaïo, thì Ta khoâng thaáy maûy may daáu hieäu sôï haõi. Vì vaäy Ta ñöôïc an oån, ñöôïc khoâng sôï haõi, an truù choã Thaùnh chuùa, ôû giöõa ñaïi chuùng caát tieáng roáng Sö töû, chuyeån Phaïm luaân maø caùc Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc caùc chuùng khaùc thaät khoâng theå chuyeån ñöôïc. Voâ uùy boán: Phaät noùi lôøi thaønh thaät raèng: Thaùnh ñaïo Ta noùi, coù theå ñöa ra khoûi theá gian, thöïc haønh theo ñoù seõ ñöôïc heát khoå. Neáu coù Sa- moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc coù caùc chuùng khaùc nhö thaät naïn raèng: Ñaïo aáy khoâng theå ñöa ra khoûi theá gian, khoâng theå heát khoå, thì Ta khoâng thaáy coù maûy may daáu hieäu sôï haõi; vì vaäy neân ta ñöôïc an oån, ñöôïc khoâng sôï haõi, an truù choã Thaùnh chuùa, ôû giöõa ñaïi chuùng caát tieáng roáng Sö töû, chuyeån Phaïm luaân maø caùc Sa-moân, Baø-la-moân, hoaëc trôøi, hoaëc ma, hoaëc Phaïm-thieân, hoaëc caùc chuùng khaùc thaät khoâng theå chuyeån ñöôïc. AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma- ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Boán trí voâ ngaïi. Nhöõng gì laø boán? Nghóa voâ ngaïi, phaùp voâ ngaïi, töø voâ ngaïi, laïc thuyeát

voâ ngaïi. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø Möôøi taùm phaùp khoâng chung. Nhöõng gì laø möôøi taùm? 1. Thaân chö Phaät khoâng loãi. 2. Mieäng khoâng loãi. 3. Nieäm khoâng loãi. 4. Khoâng coù dò töôùng. 5 . Khoâng coù taâm baát ñònh. 6. Bieát taâm ñaõ boû. 7. Duïc khoâng giaûm.

8. Tinh taán khoâng giaûm. 9. Nieäm khoâng giaûm. 10. Tueä khoâng giaûm. 11. Giaûi thoaùt khoâng giaûm. 12. Giaûi thoaùt tri kieán khoâng giaûm. 13. Heát thaûy thaân nghieäp haønh theo trí tueä. 14. Heát thaûy khaåu nghieäp haønh theo trí tueä. 15. Heát thaûy yù nghieäp haønh theo trí tueä. 16. Trí tueä bieát thaáy ñôøi quaù khöù khoâng chöôùng ngaïi. 17. Trí tueä bieát ñôøi vò lai khoâng chöôùng ngaïi. 18. Trí tueä bieát thaáy ñôøi hieän taïi khoâng chöôùng ngaïi. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt ma-ha-taùt Ñaïi thöøa laø töï ñaúng, ngöõ ñaúng, caùc chöõ nhaäp moân. Nhöõng gì laø töï ñaúng, ngöõ ñaúng, caùc chöõ nhaäp moân? Moân chöõ A, vì heát thaûy phaùp ban ñaàu chaúng sinh; moân chöõ Ra, vì heát thaûy phaùp lìa caáu ueá; moân chöõ Ba, vì heát thaûy phaùp ñeä nhaát nghóa; moân chöõ Giaø, vì heát thaûy phaùp troïn khoâng theå coù ñöôïc, heát thaûy phaùp khoâng cuoái cuøng khoâng sinh ra; moân chöõ Na, vì caùc phaùp lìa danh, taùnh töôùng chaúng ñöôïc chaúng maát; moân chöõ La, vì caùc phaùp vöôït theá gian, cuõng laø nhaân cuûa chi aùi (trong 12 chi nhaân duyeân) dieät; moân chöõ Ñaø, vì caùc phaùp thieän taâm sinh, cuõng laø töôùng boá thí; moân chöõ Baø, vì caùc phaùp chöõ Baø lìa; moân chöõ Ñoà, vì caùc phaùp chöõ Ñoà thanh tònh; moân chöõ Sa, vì caùc phaùp vöông, taùnh saùu töï taïi thanh tònh; moân chöõ Hoøa, vì ñöôøng ngöõ ngoân vaøo caùc phaùp döùt; moân chöõ Ña, vì vaøo caùc phaùp nhö nhö baát ñoäng; moân chöõ Daï, vì vaøo caùc phaùp nhö thaät baát sinh; moân chöõ Tra, vì vaøo caùc phaùp cheá phuïc khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ca, vì vaøo caùc phaùp, taùc giaû khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ta, vì luùc vaøo caùc phaùp khoâng theå coù ñöôïc, vì caùc phaùp chöa chuyeån vaäy; moân chöõ Ma, vì vaøo caùc phaùp, ngaõ sôû khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Giaø, vì vaøo caùc phaùp, ñi khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Tha, vì vaøo caùc phaùp, xöù sôû khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Xaø, vì vaøo caùc phaùp, sinh khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Baù, vì vaøo caùc phaùp, chöõ Baù khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ñaø, vì vaøo caùc phaùp, taùnh khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Xa, vì vaøo caùc phaùp, ñònh khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Khö, vì vaøo caùc phaùp, hö khoâng khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Xoa, vì vaøo caùc phaùp, taän dieät khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Sæ, vì vaøo caùc phaùp coù khoâng theå coù ñöôïc. Moân chöõ Nhaõ, vì vaøo caùc phaùp, trí khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Tha, vì vaøo caùc phaùp, chöõ Tha khoâng

theå coù ñöôïc; moân chöõ Baø, vì vaøo caùc phaùp, phaù hoaïi khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Xa, vì vaøo caùc phaùp, duïc khoâng theå coù ñöôïc, vì naêm uaån nhö

boùng cuõng khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ma, vì vaøo caùc phaùp, chöõ Ma khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Hoâa, vì vaøo caùc phaùp, keâu khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ta, vì vaøo caùc phaùp, chöõ Ta khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Giaø, vì vaøo caùc phaùp, haäu khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Thaù, vì vaøo caùc phaùp xöù sôû khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Noa, vì vaøo caùc phaùp, khoâng ñeán khoâng ñi, khoâng ñöùng, khoâng ngoài, khoâng naèm; moân chöõ Phaû, vì vaøo caùc phaùp, bieân khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ca, vì vaøo caùc phaùp, tuï khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ta, vì vaøo caùc phaùp, chöõ Tænh khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Giaù, vì vaøo caùc phaùp, haønh khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Traù, vì vaøo caùc phaùp, khu söû khoâng theå coù ñöôïc; moân chöõ Ñoà, vì vaøo choã bieân teá cuøng cöïc caùc phaùp, khoâng cuoái khoâng sinh. Quaù chöõ Ñoà, khoâng coøn coù chöõ ñeå coù theå noùi. Vì sao? vì khoâng coøn chöõ, caùc chöõ voâ ngaïi voâ danh, cuõng khoâng dieät, cuõng khoâng theå noùi, khoâng theå chæ baøy, khoâng theå thaáy, khoâng theå cheùp. Tu-boà-ñeà! Neân bieát caùc phaùp nhö hö khoâng. Tu-boà-ñeà! AÁy goïi laø moân Ñaø-la-ni, ñoù laø nghóa chöõ A. Neáu Boà-taùt ma-ha-taùt vôùi caùc töï moân aáy, aán caùi aán chöõ A, hoaëc nghe, hoaëc laõnh thoï, hoaëc tuïng, hoaëc ñoïc, hoaëc trì, hoaëc vì ngöôøi khaùc noùi, bieát nhö vaäy, seõ ñöôïc hai möôi coâng ñöùc. Nhöõng gì laø hai möôi? Ñöôïc bieát nhôù maïnh, ñöôïc taøm quí, ñöôïc taâm kieân coá, ñöôïc chæ thuù cuûa Kinh, ñöôïc trí tueä, ñöôïc vui noùi voâ ngaïi, deã ñöôïc caùc moân Ñaø-la-ni khaùc, ñöôïc taâm khoâng nghi hoái, ñöôïc nghe laønh khoâng möøng, nghe aùc khoâng giaän, ñöôïc khoâng cao khoâng haï, truï taâm khoâng theâm bôùt, ñöôïc khoân kheùo bieát ngoân ngöõ cuûa chuùng sinh, ñöôïc kheùo phaân bieät Naêm uaån, Möôøi hai nhaäp, Möôøi taùm giôùi, Möôøi hai nhaân duyeân, Boán duyeân, Boán ñeá, ñöôïc kheùo phaân bieät caùc caên lôïi ñoän cuûa chuùng sinh, ñöôïc kheùo bieát taâm ngöôøi khaùc, ñöôïc kheùo phaân bieät thôøi tieát ngaøy thaùng naêm, ñöôïc kheùo phaân bieät thieân nhó thoâng, ñöôïc kheùo phaân bieät tuùc maïng thoâng, ñöôïc kheùo phaân bieät sinh töû thoâng, ñöôïc kheùo noùi phaûi ñaïo lyù chaúng phaûi ñaïo lyù, ñöôïc kheùo bieát thaân oai nghi qua laïi, ngoài daäy v.v... Tu-boà-ñeà! Caùc moân Ñaø-la-ni, moân chöõ A aáy v.v... aáy goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma-ha-taùt, vì khoâng theå coù ñöôïc. LUAÄN: Töï ñaúng, ngöõ ñaúng laø Ñaø-la-ni ñoái vôùi caùc chöõ bình ñaúng khoâng coù yeâu gheùt. Laïi, caùc chöõ aáy khi nhaân duyeân chöa hoäi hôïp cuõng khoâng coù, hieän taïi cuõng khoâng coù, chæ ôû trong taâm ta, toâi, taâm giaùc quaùn öùc töôûng phaân

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 492

bieät noùi ra, aáy laø taâm taùn loaïn noùi, khoâng thaáy söï thaät; nhö tröôùc bò gioù laøm lay ñoäng thì troâng khoâng thaáy gì. Chöõ ñaúng laø cuøng vôùi roát raùo Nieát-baøn ñoàng ñaúng. Boà-taùt duøng Ñaø-la-ni aáy, ñoái vôùi heát thaûy phaùp, thoâng ñaït voâ ngaïi; aáy goïi laø töï ñaúng, ngöõ ñaúng. Hoûi: Neáu löôïc noùi thì coù naêm traêm moân Ñaø-la-ni, neáu noùi roäng thì coù voâ löôïng moân Ñaø-la-ni, sao nay noùi töï ñaúng Ñaø-la-ni laø cöûa ban ñaàu cuûa caùc moân Ñaø-la-ni? Ñaùp: Tröôùc noùi moät ñaïi, thì bieát caùc ñaïi khaùc ñeàu noùi. Ñaây laø cöûa ban ñaàu cuûa caùc

Ñaø-la-ni, noùi cöûa ban ñaàu thì caùc cöûa khaùc cuõng noùi. Laïi nöõa, caùc phaùp Ñaø-la-ni, ñeàu phaân bieät töï vaø ngöõ maø sinh ra. Boán möôi hai maãu töï (Dvaøcatvaø-Rímsaùd-aksaramukha, töùc boán möôi hai maãu töï tieáng Phaïm) laø caên baûn cuûa heát thaûy chöõ, nhaân chöõ coù lôøi, nhaân lôøi coù danh, nhaân danh coù nghóa. Boà-taùt hoaëc nghe chöõ, nhaân chöõ cho ñeán hieåu ñöôïc nghóa noù. Chöõ aáy, baét ñaàu laø chöõ A, cuoái cuøng laø chöõ Ñoà, ôû giöõa coù boán möôi chöõ. Boà-taùt ñöôïc töï Ñaø-la-ni aáy, neáu nghe chöõ A trong heát thaûy lôøi, lieàn theo nghóa noù laø heát thaûy phaùp töø sô thæ laïi töôùng chaúng sinh. A ñeà laø Sô; A-naäu-ba-ñaø laø Baát sinh; neáu nghe chöõ La lieàn theo nghóa bieát heát thaûy phaùp lìa töôùng caáu ueá. La-xaø laø Caáu; neáu nghe chöõ Ba lieàn bieát heát thaûy phaùp vaøo trong ñeä nhaát nghóa. Ba-la Maït-ñaø laø Ñeä nhaát nghóa; neáu nghe chöõ Giaù lieàn bieát heát thaûy caùc haønh ñeàu chaúng phaûi haønh. Giaù leâ daï laø Haønh; neáu nghe chöõ Na, lieàn bieát heát thaûy phaùp chaúng ñöôïc chaúng maát; chaúng ñeán chaúng ñi. Na laø Baát; neáu nghe chöõ La, lieàn bieát heát thaûy phaùp lìa töôùng khinh troïng. La-caàu laø Khinh; neáu nghe chöõ Ñaø, lieàn bieát heát thaûy phaùp töôùng laønh. Ñaø-ma laø Thieän, neáu nghe chöõ Baø, lieàn bieát heát thaûy phaùp khoâng troùi khoâng môû. Baø-ñaø, Trung Hoa dòch laø Phöôïc, neáu nghe chöõ Ñoà, lieàn bieát heát thaûy phaùp töôùng khoâng noùng. Nam Thieân Truùc goïi laø Ñoà-xaø-naêng laø Baát nhieät; neáu nghe chöõ Sa, lieàn bieát thaân ngöôøi coù saùu chuûng töôùng. Sa, laø Luïc, neáu nhö chöõ Hoøa, lieàn bieát heát thaûy phaùp lìa töôùng ngöõ ngoân. Hoøa ba- tha laø Ngöõ ngoân; neáu nghe chöõ Ña, lieàn bieát caùc phaùp ôû trong nhö nhö baát ñoäng. Ña-tha, laø Nhö, neáu nghe chöõ Daï, lieàn bieát caùc phaùp vaøo trong thaät töôùng baát sinh baát dieät. Daï tha baït laø Thaät; neáu nghe chöõ Tra, lieàn bieát caùc phaùp töôùng khoâng chöôùng ngaïi. Traø-baø, laø Chöôùng ngaïi, neáu nghe chöõ Ca, lieàn bieát trong caùc phaùp khoâng coù taùc giaû. Ca-la-ca, laø Taùc giaû, neáu nghe chöõ Baø, lieàn bieát caùc phaùp heát thaûy chuûng khoâng theå coù ñöôïc. Taùt-baø, laø Nhaát thieát, neáu nghe chöõ Ma, lieàn bieát caùc phaùp lìa ngaõ sôû. Ma ma ca la laø ngaõ sôû; neáu nghe chöõ Giaø, lieàn bieát caùc phaùp cuøng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 48 493

ñeå khoâng theå coù ñöôïc. Giaø ñaø, laø Ñeå (ñaùy), neáu nghe chöõ Tha, lieàn bieát boán caâu “Nhö khöù” khoâng theå coù ñöôïc. Ña-tha A-giaø-ñaø (Tathagatha), laø Nhö khöù, neáu nghe chöõ Xaø, lieàn bieát caùc phaùp sinh giaø khoâng theå coù ñöôïc. Xaø-ñeà-xaø la, laø Sinh laõo, neáu nghe chöõ Thaáp ba, lieàn bieát caùc phaùp ñeàu khoâng theå coù ñöôïc. Nhö chöõ Thaáp ba khoâng theå coù ñöôïc, chöõ Thaáp ba voâ nghóa neân khoâng giaûi thích; neáu nghe chöõ Ñaø, lieàn bieát caùc phaùp, phaùp taùnh khoâng theå coù ñöôïc. Ñaø-ma laø Phaùp, neáu nghe chöõ Xa, lieàn bieát caùc phaùp töôùng tòch dieät. Xa da laø Tòch dieät; neáu nghe chöõ Khö, lieàn bieát caùc phaùp hö khoâng khoâng theå coù ñöôïc. Khö giaø, Trung Hoa dòch laø Hö khoâng, neáu nghe chöõ Xoa, lieàn bieát caùc phaùp töôùng taän dieät khoâng theå coù ñöôïc. Xoa gia, laø Taän; neáu nghe chöõ Sæ, lieàn bieát bieân teá caùc phaùp ñöôïc lôïi gì. Ca-só-ñoä-caàu-na laø vieäc aáy ñöôïc lôïi gì; neáu nghe chöõ Nhaõ, lieàn bieát trong

caùc phaùp khoâng coù töôùng Trí. Nhaõ-na (Prana) Trí, neáu nghe chöõ Tha, lieàn bieát caùc phaùp töôùng nghóa khoâng theå coù ñöôïc. A- lôïi-tha laø Nghóa; neáu nghe chöõ Baø, lieàn bieát caùc phaùp töôùng khoâng theå phaù ñöôïc. Baø- giaø laø Phaù; neáu nghe chöõ Xa, lieàn bieát caùc phaùp khoâng ñi ñaâu. Giaø-xa-ñeà laø Khöù; neáu nghe chöõ Thaáp-Ma, lieàn bieát caùc phaùp kieân coá nhö ñaù Kim cöông. A-thaáp-ma laø Thaïch; neáu nghe chöõ Hoûa, lieàn bieát caùc phaùp khoâng coù töôùng aâm thanh. Hoûa-baø-daï laø Hoaùn lai (keâu laïi); neáu nghe chöõ Ta, lieàn bieát töôùng caùc phaùp khoâng xan tham khoâng thí xaû. Maït-ta -la, laø Xan, neáu nghe chöõ Giaø, lieàn bieát caùc phaùp khoâng daøy khoâng moûng. Giaø-na laø Haäu (daøy); neáu nghe chöõ Thaù, lieàn bieát caùc phaùp khoâng coù truù xöù. Nam Thieân Truùc goïi laø Thaù-na laø Xöù; neáu nghe chöõ Noa, lieàn bieát caùc phaùp vaø chuùng sinh khoâng ñeán khoâng ñi, khoâng ngoài khoâng naèm, khoâng ñöùng khoâng daäy; vì chuùng sinh khoâng, phaùp khoâng. Nam Thieân Truùc goïi laø Noa laø Baát; neáu nghe chöõ Phaû, lieàn bieát caùc phaùp nhaân quaû khoâng. Phaû la laø Quaû; neáu nghe chöõ Ca, lieàn bieát naêm uaån khoâng theå coù ñöôïc. Ca-ñaïi laø Chuùng (uaån); neáu nghe chöõ Ta, lieàn bieát chöõ Ta laø khoâng. Caùc phaùp cuõng vaäy; neáu nghe chöõ Giaù, lieàn bieát caùc phaùp töôùng khoâng ñoäng. Giaù-la-ñòa laø Ñoäng; neáu nghe chöõ Tra, lieàn bieát caùc phaùp bôø naøy bôø kia khoâng theå coù ñöôïc. Ña la laø Ngaïn; neáu nghe chöõ Ñoà, lieàn bieát caùc phaùp chaéc chaén khoâng theå coù ñöôïc. Ba-ñoà laø Taát (chaéc chaén). Ngoaøi chöõ Ñoà, khoâng coøn coù chöõ, neáu coù laø chi phaùi cuûa hai möôi boán chöõ, chöõ naøy thöôøng ôû theá gian, vì töông tôï töông tuïc, vì vaøo heát thaûy ngoân ngöõ voâ ngaïi. Nhö quoác quoác baát ñoâng, khoâng coù danh xöng nhaát ñònh, neân noùi laø voâ danh. Nghe xong lieàn taän dieät, neân noùi laø Dieät. Caùc phaùp ôû nôi phaùp taùnh, ñeàu khoâng theå coù ñöôïc huoáng gì coù chöõ ñeå noùi. Caùc phaùp vì khoâng coù öùc töôûng phaân bieät neân khoâng theå

chæ baøy. Tröôùc tieân yù nghieäp phaân bieät neân coù khaåu nghieäp, nhaân khaåu nghieäp neân thaân nghieäp vieát thaønh chöõ, chöõ laø saéc phaùp, hoaëc maét thaáy, hoaëc tai nghe, chuùng sinh cöôõng goïi laø chöõ. Khoâng coù nhaân duyeân, vì theá neân khoâng theå thaáy, khoâng theå vieát. Caùc phaùp thöôøng khoâng, nhö töôùng hö khoâng, huoáng gì chöõ noùi xong lieàn maát. Vaên töi Ñaø-la-ni aáy laø cöûa cuûa caùc Ñaø-la-ni. Hoûi: Bieát nhaân duyeân cuûa moân Ñaø-la-ni aáy coù theå ñöôïc voâ löôïng voâ bieân coâng ñöùc, côù sao chæ noùi hai möôi coâng ñöùc? Ñaùp: Phaät cuõng thöôøng noùi voâ löôïng voâ bieân coâng ñöùc khaùc, vì sôï pheá boû vieäc noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät neân chæ löôïc noùi hai möôi coâng ñöùc. Ngöôøi ñöôïc thöùc nieäm maïnh laø, Boà-taùt ñöôïc Ñaø-la-ni aáy thöôøng quaùn töôùng caùc chöõ, tu taäp öùc nieäm neân ñöôïc thöùc nieäm maïnh. Ngöôøi ñöôïc taøm quí laø, nhoùm caùc phaùp laønh, chaùn caùc phaùp aùc, neân sinh ñaïi taøm quí. Ngöôøi taâm ñöôïc kieân coá laø, nhoùm caùc phöôùc ñöùc trí tueä neân taâm ñöôïc kieân coá nhö Kim cöông, cho ñeán duø ôû trong ñòa nguïc A-tyø coøn khoâng thoái maát Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, huoáng gì gaëp caùc khoå khaùc. Ngöôøi ñöôïc

chæ thuù cuûa Kinh laø, bieát Phaät coù naêm thöù phöông tieän thuyeát phaùp, neân goïi laø ñöôïc chæ thuù cuûa Kinh. Moät laø Phaät bieát caùc caùch thuyeát phaùp. Hai laø Phaät bieát vì vieäc gì neân noùi. Ba laø Phaät bieát vì phöông tieän neân noùi. Boán laø Phaät bieát chæ baøy lyù thuù neân noùi. Naêm laø Phaät bieát vì taâm ñaïi bi neân noùi. Ngöôøi ñöôïc trí tueä laø, Boà-taùt nhaân Ñaø-la-ni aáy, phaân bieät phaù taùn caùc chöõ, ngoân ngöõ cuõng khoâng, ngoân ngöõ khoâng neân danh cuõng khoâng, danh khoâng neân nghóa cuõng khoâng, ñöôïc roát raùo khoâng töùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Ñöôïc trí tueä vui noùi laø, ñaõ ñöôïc trí tueä roát raùo thanh tònh voâ ngaïi nhö vaäy, vì taâm ñaïi bi vaø vì baûn nguyeän ñoä chuùng sinh neân vui noùi khoâng ngaïi. Deã ñöôïc Ñaø-la-ni laø, thí nhö cheû tre, maét ñaàu ñaõ cheû thì caùc maét khaùc ñeàu deã cheû. Boà-taùt cuõng nhö vaäy ñöôïc vaên töï Ñaø-la-ni aáy töï nhieân ñöôïc caùc Ñaø-la-ni khaùc. Ñöôïc taâm khoâng nghi hoái laø, vaøo trong thaät töôùng caùc phaùp, tuy chöa ñöôïc Nhaát thieát trí tueä maø ñoái vôùi trong heát thaûy phaùp thaâm saâu, khoâng nghi hoái. Ñöôïc nghe thieän khoâng möøng nghe aùc khoâng giaän laø, phaân bieät

moãi moãi caùc thöù khoâng taùn thaùn, khoâng huûy baùng neân nghe thieän khoâng möøng, nghe aùc khoâng giaän. Ñöôïc khoâng cao khoâng haï laø, ñaõ döùt heát yeâu gheùt. Ñöôïc kheùo leùo bieát ngoân ngöõ chuùng sinh laø, ñöôïc Tam-muoäi bieát heát thaûy ngoân ngöõ cuûa chuùng sinh. Ñöôïc kheùo leùo phaân bieät Naêm uaån, Möôøi hai nhaäp, Möôøi taùm giôùi, Möôøi hai nhaân duyeân, Boán duyeân, Boán ñeá laø nghóa naêm uaån v.v... nhö tröôùc ñaõ noùi. Ñöôïc kheùo leùo phaân bieät caùc chuùng sinh coù caên lôïi ñoän, ñöôïc kheùo bieát taâm ngöôøi khaùc, thieân nhó, tuùc maïng, kheùo noùi coù leõ aáy, khoâng coù leõ aáy laø, nhö trong Möôøi löïc ñaõ noùi. Ñöôïc kheùo bieát qua laïi ngoài daäy v.v... laø, nhö ñaõ noùi trong ñoaïn A-beä-baït-trí. Ñöôïc kheùo leùo phaân bieät thôøi tieát ngaøy thaùng naêm laø, ngaøy töø sôùm ñeán sôùm, phaàn ñaàu, phaàn giöõa, phaàn cuoái, ñeâm cuõng coù ba phaàn. Moät ngaøy moät ñeâm coù ba möôi thôøi. Xuaân phaân, thu phaân thì möôøi laêm thôøi thuoäc ngaøy, möôøi laêm thôøi thuoäc ñeâm. Caùc thôøi khaùc thì hoaëc theâm hoaëc bôùt. Ñeán thaùng Naêm, ngaøy möôøi taùm thôøi, ñeâm möôøi hai thôøi. Ñeán thaùng Möôøi moät, ñeâm möôøi taùm thôøi, ngaøy möôøi hai thôøi. Moät thaùng hoaëc coù ba möôi ngaøy, hoaëc ba möôi ngaøy röôõi, hoaëc hai möôi chín ngaøy, hoaëc hai möôi baûy ngaøy röôõi. Coù boán loaïi thaùng laø thaùng cuûa maët trôøi, thaùng cuûa theá gian, thaùng cuûa maët traêng, thaùng cuûa tinh tuù. Thaùng cuûa maët trôøi coù ba möôi ngaøy röôõi, thaùng cuûa theá gian coù ba möôi ngaøy, thaùng cuûa maët traêng coù hai möôi chín ngaøy, theâm ba möôi cuûa saùu möôi hai phaân, thaùng cuûa tinh tuù laø hai möôi baûy ngaøy theâm hai möôi moát cuûa saùu möôi chín phaân. Thaùng nhuaän laø töø giöõa thaùng cuûa maët trôøi vaø thaùng cuûa theá gian xuaát ra, aáy goïi laø möôøi ba thaùng, hoaëc möôøi hai thaùng, hoaëc möôøi ba thaùng goïi laø moät naêm. Moãi naêm coù ba traêm saùu möôi saùu ngaøy ngaøy, giaùp moät voøng thì trôû laïi ban ñaàu. Boà-taùt bieát töøng phaân giôø trong moãi ngaøy, phaàn tröôùc ñaõ qua, phaàn sau chöa sinh, phaàn giöõa khoâng coù ngöng truï, khoâng coù töôùng ñeå coù theå thuû ñaéc. Nhaät phaàn

troáng khoâng, khoâng coù gì; khi ñeán ngaøy ba möôi thì hai möôi chín ngaøy ñaõ dieät, laøm sao hoøa hôïp thaønh thaùng; thaùng khoâng coù thì laøm sao hoøa hôïp thaønh naêm. Vì vaäy neân Phaät noùi phaùp theá gian nhö huyeãn nhö moäng, chæ laø phaùp doái taâm. Boà-taùt bieát ñöôïc ngaøy thaùng naêm hoøa hôïp cuûa theá gian, bieát ñöôïc phaù taùn khoâng coù gì, aáy goïi laø kheùo phaân bieät. Caùc thöù phaân bieät nhö vaäy, goïi laø töôùng Ñaïi thöøa cuûa Boà-taùt ma- ha-taùt.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.